

Uusi seksuaalirikoslaki ja seurakunnan toiminta

14.2.2023 klo 13

Jarmo Kokkonen, Satu Huttunen, Liisa Vällilä

KIRKKOHALLITUS⁺

Laki koskee ja velvoittaa

- toimintaa
- seurakuntalaisia
- työntekijöitä
- työyhteisöjä
- luottamushenkilöitä
- vapaaehtoisia

Lain velvoitteet

- **Rikoslaki (723/2022)**
- **Työturvallisuuslaki (738/2002)**
- **Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)**
- **Tasa-arvolaki (609/1986)**

- **Kirkon arvot**
- **Lapsistrategia**
  - syrjinnän ja eriarvoisuuden torjunta
  - haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeuksien turvaaminen
  - lasten suojelu väkivallalta

Turvallinen seurakunta -asiakirja

Kirkossa emme hyväksy minkäänlaista seksuaalista tai sukupuolista häirintää.

Seurakunnan toiminnan tulee olla kaikille turvallista ja tämä edellyttää häirinnän nollatoleranssia. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta. Tällaisella käytöksellä luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Uusi laki 1.1.2023

Suomen seksuaalirikoslainsäädäntö on kokenut vuoden 2023 alussa mittavan uudistuksen.

Tavoitteena on vahvistaa kaikenikäisten seksuaalista turvallisuutta, itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa.

Laki alentaa myös kynnystä ilmoittaa rikoksista.

3§ Seksuaalinen kajoaminen

”Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee muun kuin 1 §:ssä tarkoitetun seksuaalisen teon sellaiselle henkilölle, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, ja teko olennaisesti loukkaa tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava *seksuaalisesta kajoamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.”

- Aiemmin vrt. ”seksuaaliseen tekoon pakottaminen”

3§

Seksuaalinen kajoaminen

”Henkilön osallistumista seksuaaliseen tekoon ei ole pidettävä vapaaehtoisena, jos:

- 1) hän ei ole sanallisesti, käytöksellään tai muulla tavalla **ilmaissut osallistuvansa siihen vapaaehtoisesti**;
- 2) hänet on pakotettu seksuaaliseen tekoon käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkauksella; tai
- 3) hän ei ole voinut muodostaa tai ilmaista tahtoaan tiedottomuutensa, sairautensa, vammaisuutensa, pelkotilansa, voimakkaan päihtymistilansa, heikentyneen tajunnantilansa, tilanteen äkillisyyden, **erityisen valta-aseman** vakavan väärinkäytön tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

6§

Seksuaalinen ahdistelu

- 1) koskettelemalla tai
- 2) kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla, taikka muulla vastaavalla tavalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava, jollei teosta muualla tässä luvussa säädetä rangaistusta, seksuaalisesta ahdistelusta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Mitä pitää tehdä?

(Aikuisiin kohdistuvat rikokset)

- Jos tilanne on akuutti, soita 112
- Poliisia voi aina konsultoida.
- Me emme selvitä rikoksia. Poliisi selvittää.
- Me emme jaa tuomioita, sen hoitaa tuomioistuin.
- Työnantaja on vastuussa työntekijän työturvallisuudesta
- Kouluta henkilöstöä
  - Huolehdi, että kaikki työntekijät tietävät hiippakuntien päivittyvät toimintaohjeet
  - Hyödynnä häirintäyhdyshenkilöitä

Mitä pitää tehdä?

(alikäisiin kohdistuvat rikokset)

- Jos tilanne on akuutti, soita 112
- Rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus.
- Kirjaa asiat ylös.
- Lasten puhuttamisesta vastaa aina poliisi.
- Kouluta henkilöstöä
  - Huolehdi, että kaikki työntekijät tietävät hiippakunnan toimintaohjeet
  - Hyödynnä häirintäyhdyshenkilöitä
- **Lasten ja nuorten normaali seksuaalinen kehitys kuuluu kasvuun ja se pitää turvata.**

Mitä nyt?

Ennaltaehkäisevä työ

- Uuden lainsäädännön tunteminen ja tiettäväksi tekeminen työyhteisössä, toimintaohjeistus
- Koulutus, perehdytys
  - Lapsi- ja nuorisotyö, rippikoulu
- Selkeä työyhteisön toimintakulttuuri

Toimenpiteet tilanteissa

- Ohjeistuksen tunteminen
- Vastuunjako
- Yhteydet viranomaisiin
- Kriisiviestintä

Tärkeää

- Epäilyt, huolet ja prosessit ovat salassa pidettäviä, ne eivät ole kahvihuonekeskusteluja.
- Viranomaiset hoitavat, itse ei tutkita tai tuomita
- Esihenkilöiden vastuu
- Seurakunnan kriisiviestinnän tukena Kirkon viestintä.

Tulossa 2023

Koulutuksellisia webinaareja

- To 9.3. klo 13- 14.30 Den nya sexualbrottslagen [För dig-webbningar våren 2023 - Sacrista \(sakasti.fi\)](https://www.sakasti.fi/för-dig-webbningar-varen-2023)
- Ti 28.3. klo 13 Kysymyksiä ja vastauksia uudesta seksuaalirikoslaista. Rikoskomisario Saara vastaa
- Luottamushenkilöt
- Työyhteisö
- Kriisiviestintä
- Koulutusvideot kasvatuksen työkentälle
  - a) yli 18- vuotiaat ohjaajat
  - b) alle 18-vuotiaat ohjaajat ja isokset
- Materiaalia ja toimintaohjeita työntekijöiden perehdytykseen, koulutuksiin ja seurantaan.

Liitteet

- [Seksuaalisen häirinnän torjuminen - evl.fi](https://www.evl.fi)
- [KIT "Hyvään käytökseen sitoutuminen" -malli 2018](#)
- [Hyvän käytöksen kortit - evl.fi](https://www.evl.fi)
- [Ohjeistus seksuaalisen ja sukupuoliin kohdistuvan häirinnän ehkäisyyn ja toimintaan ongelmatilanteissa - Työturvallisuuskeskus \(ttk.fi\)](#)
- Hiippakuntien ohjeistus ja häirintäyhdyshenkilöt